

Authors' contribution /
Wkład autorów:
A. Zaplanowanie badań/
Study design
B. Zebranie danych/
Data collection
C. Analiza statystyczna/
Statistical analysis
D. Interpretacja danych/
Data interpretation
E. Przygotowanie tekstu/
Manuscript preparation
F. Opracowanie
piśmiennictwa/
Literature search
G. Pozyskanie funduszy/
Funds collection

HORSE RIDING AS A RECREATION'S FORM IN THE PODKARPACKIE VOIVODESHIP

JAZDA KONNA JAKO FORMA REKREACJI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Karol Sołek

University of Rzeszów
Uniwersytet Rzeszowski

Sołek K. (2016), *Horse riding as a recreation's form in the podkarpackie voivodeship / Jazda konna jako forma rekreacji na terenie województwa podkarpackiego*. Economic and Regional Studies, Vol. 9, No. 1, pp. 55-62.

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: Z30

Submitted:
November 2015

Accepted:
January 2016

Number of characters:
17 994
Tables: 1
Figures: 3
References: 20

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: Z30

Zgłoszony:
listopad 2015

Zaakceptowany:
styczeń 2016

Liczba znaków ze
spacjami: 17 949
Tabele: 1
Rysunki: 3
Literatura: 20

Summary

Subject and purpose of work: The aim of the research was an attempt to define the interest in horse-riding recreation within the territory of Sub-Carpathian voivodeship.

Materials and methods: The analysis was conducted with the use of survey questionnaire which included 21 closed and semi-open questions of single and multiple choice. Research was conducted in 2014. Answers were obtained from 120 respondents which allowed to divide the obtained material depending on gender, age and place of residence.

Results: Conducted research indicated that persons with higher education availed of horse-riding at least once a week, defining at the same time their skills as good and very good. The fact that this activity was realized mostly under the supervision of instruction, despite the declared level of training is beneficial. This allows to maintain high standards of safety and also work places.

Conclusions: Despite borne significant costs related to practising horse-riding (at least 500 PLN/month) vast majority of the respondents did not have their own horse, declaring at the same time a will to purchase one in the future.

Keywords: horse riding, Podkarpackie Voivodeship, recreation

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Celem badań była próba określenia zainteresowania rekreacją konną na terenie województwa podkarpackiego.

Materiały i metody: Analizę przeprowadzono przy użyciu badania ankietowego, które zawierało 21 pytań zamkniętych i półotwartych, jednokrotnego i wielokrotnego wyboru. Badanie zostało przeprowadzone w 2014 roku. Odpowiedzi uzyskano od 120 respondentów, co pozwoliło podzielić uzyskany materiał w zależności od płci, wieku i miejsca zamieszkania.

Wyniki: Przeprowadzone badania wykazały, iż osoby z wyższym wykształceniem korzystały z jazdy konnej co najmniej raz w tygodniu, określając jednocześnie swoje umiejętności jako dobre i bardzo dobre. Za korzystny należy uznać fakt, iż aktywność ta realizowana była głównie pod opieką instruktora, mimo deklarowanego stopnia wykształcenia. Pozwalało to na zachowanie wysokich standardów bezpieczeństwa, ale również utrzymanie miejsc pracy.

Wnioski: Mimo ponoszonych znacznych kosztów związanych z uprawianiem jazdy konnej (co najmniej 500zł/miesiąc), zdecydowana większość respondentów nie posiadała własnego konia, deklarując jednocześnie chęć jego zakupu w przyszłości.

Słowa kluczowe: jazda konna, Podkarpacie, rekreacja

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: mgr Karol Sołek, University of Rzeszów, Department of Economics, Rejtana Av.16c, 35-959 Rzeszów, Poland; phone: +48 665-975-847; e-mail: karolsolek@o2.pl

Introduction

Horse riding tourism and recreational riding in Poland was developing dynamically from the start of its existence – thanks to the bottom-up initiatives of certain lovers of this form of active pastime and thanks to local activists. These fields have been enjoying an increasing large popularity in recent years (Wandachowicz 2010). This trend is clearly connected with the affluence of the society and the need of spending active pastime. As the example of Great Britain shows, it is a huge market. About 4.3 million of British people ride a horse recreationally, and the industry associated with it generates employment for 220-270 thousand persons (www.bhic.co.uk). It seems that the recreational horse riding is going to take the significant position in taking up the physical activity in rural areas. It carries along the demand to build centres offering services of this type and to have horses which would be the most suitable for that purpose of use (Wolińska et al. 2012, Jeziński et al. 2006). The recreational horse riding can be a way of spending free time and keeping physical activity. It is relevant that it can be carried out by persons at every age, being also recommended as the therapeutic method in certain diseases. Additional factor favourable for the development of horse riding recreation in a given area can be its natural environment (Kurek and Szmytke 2003, Sammel 2010). The horse becomes an animal used mainly in the suburban zones and more and more often by residents of cities (Młynarczyk 2002).

The horse riding tourism has been a very dynamically developing field of active tourism in recent years. The growing popularity of this form of active tourism causes that each year a number of amateurs of horse riding in the field increases, which triggers development of new centres specializing in the organization of horse racing or recreational horse rides. Most intensively this process takes place in rural areas and in the least industrialised regions – that is precisely where agritourism and the qualified tourism are the main chances for development. It is believed that one should put a strong emphasis on the promotion of the Polish horse-riding tourism – both in the country as well as in western Europe. It is a form of activity fully harmonizing with the image of Poland among foreign tourists – as an agricultural country, with relatively well preserved natural environment, encouraging for journeys in a saddle. The fact that this direction is appropriate is confirmed by scientific research (inter alia Lisowska 2006, Chmiel 2008, Chodkiewicz and Drabek 2009) and success of some already fulfilled projects. The horse riding tourism became a specific brand product of the Łódź Voivodeship (www.wsiodle.lodzkie.pl), Little Beskids (<http://beskidzielony.pl/>), the Bieszczady National Park (www.bdpn.pl) or Augustów Forest (<http://www.lasy.com.pl>).

Many households of agritourism and small, family firms mainly or largely live off activity in different ways connected with the horse riding tourism – starting from learning of the horse riding in the field, through guide services and organization of multiple-

Przedmiot i cel pracy

Turystyka jeździecka i rekreacja konna w Polsce właściwie od początku swojego istnienia rozwijała się dynamicznie – dzięki oddolnym inicjatywom pasjonatów tej formy aktywnego wypoczynku oraz lokalnych działaczy. Dziedziny te cieszą się w ostatnich latach coraz większą popularnością (Wandachowicz 2010). Trend ten wyraźnie związany jest z zamożnością społeczeństwa i potrzebą aktywnego spędzania czasu wolnego. Jak pokazuje przykład Wielkiej Brytanii, jest to ogromny rynek. Około 4,3mln Brytyjczyków rekreacyjnie jeździ konno, a przemysł z tym związany generuje zatrudnienie dla 220-270tys. osób (www.bhic.co.uk). Wydaje się, iż rekreacja konna będzie zajmowała znaczącą pozycję w podejmowaniu aktywności na terenach wiejskich. Niesie to za sobą zapotrzebowanie na ośrodki oferujące tego typu usługi oraz na konie, które byłyby najlepsze do tego kierunku użytkowania (Wolińska i in. 2012, Jeziński i in. 2006). Rekreacyjna jazda konna może być sposobem na spędzenie wolnego czasu i aktywność fizyczną. Istotny jest fakt, iż może być realizowana przez osoby w każdym wieku, jest również zalecana jako jazda terapeutyczna przy niektórych schorzeniach. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi rekreacji konnej na danym terenie mogą być ich walory przyrodnicze (Kurek i Szmytke 2003, Sammel 2010). Koń staje się zwierzęciem użytkowanym głównie w strefie podmiejskiej, coraz częściej przez mieszkańców miast (Młynarczyk 2002).

Turystyka jeździecka jest bardzo dynamicznie rozwijającą się w ostatnich latach dziedziną turystyki aktywnej. Gwałtownie rosnąca popularność tej formy turystyki aktywnej powodują, że z roku na rok rośnie liczba amatorów jeździectwa w terenie, co pociąga za sobą powstawanie ośrodków specjalizujących się w organizacji rajdów konnych czy jezd rekreacyjnych. Proces ten najintensywniej przebiega na obszarach wiejskich i w regionach najmniej zindustrializowanych – czyli dokładnie tam, gdzie agroturystyka oraz turystyka kwalifikowana są głównymi szansami rozwoju. Uważa się, że należy położyć duży nacisk na promocję polskiej turystyki konnej – zarówno w kraju, jak i w zachodniej Europie. Jest to forma aktywności w pełni współgrająca z wizerunkiem Polski wśród turystów zagranicznych – jako kraju rolniczego, o relatywnie dobrze zachowanym środowisku naturalnym, zachęcającym do wędrowki w siodle. O tym, że ten kierunek jest właściwy, świadczą badania naukowe (m.in. Lisowska 2006, Chmiel 2008, Chodkiewicz i Drabek 2009) oraz sukces niektórych zrealizowanych już projektów. Turystyka konna stała się swoistym produktem markowym województwa łódzkiego (www.wsiodle.lodzkie.pl), Beskidu Małego (<http://beskidzielony.pl/>), Bieszczadzkiego Parku Narodowego (www.bdpn.pl) czy Puszczy Augustowskiej (<http://www.lasy.com.pl>).

Wiele gospodarstw agroturystycznych oraz małych, rodzinnych firm utrzymuje się głównie lub w dużej mierze z działalności w różny sposób związanej z turystyką jeździecką – począwszy od nauki jazdy konnej w terenie, poprzez świadczenie usług przewodnickich, po organizację wielodniowych rajdów

day horseback - riding tours. An interest in resting in a saddle in Poland is growing also among foreign tourists – some indigenous firms are oriented entirely towards customers from Western Europe.

Horses have always been inseparably connected with Polish landscape. This symbol of beauty and freedom also became part of horse riding tourism. In Poland, horse riding is a sport with long-established traditions. There are countless clubs and centres of horse riding here, of which about 400 are affiliated in the Polish Equestrian Federation (www.pzj.pl). A possibility of horse riding exists in numerous agrotouristic households. Resorts offer both recreational rides on a horse and organization of horse riding holidays and horse riding camps. In summer it is often possible to take the ride in buckboard, while in winter – a sleigh ride.

Enthusiasts of exploring the world from the horseback will also find something for themselves. Many resorts organise one and multiple-day horseback tours, using horse trails marked especially for that aim. One of the longest and, at the same time, most beautiful ones lead through mountain areas is Trans-Beskid Horse Trail and Trans-Juristic Horse Trail (600 and 250 km long). Beskids are cut out for horse riding tourism. In order to help horse tourist to travel the longest distance in the mountains, measuring as many as 400 km, Polish Tourist and Sightseeing Society (PTTK) marked Trans-Beskid Horse Trail, which leads from Brenna in Silesian Beskids to Wołosate, located at the verge of Bieszczady National Park.

It is possible in Poland to easily connect practicing horse riding tourism with sightseeing architectural monuments. A lot of horse riding resorts and breeding farms are located in the immediate vicinity or directly on the area of beautiful, historic manors wealth and palaces like: horse studs in Chlewiska (400-years old Odrowąż Palace), Walewice (18th century Maria Walewska's Palace) and in Kurozwęki.

Horse studs known worldwide for breeding prestigious riding horses e.g. in: Janów Podlaski (Arab race horses), Kętrzyn (cold-blooded horses), Gładyszów (hutsuls), Książ near Wałbrzych, Bogusławice, Czerniejów, Kozienice, Racot, Łąck or in Sieraków deserve particular attention. Agriculture of the Podkarpackie Voivodeship is characterized by fragmentation of households but simultaneously by valuable environmental resources. The substantial part of the region involves different forms of protection and the topography is propitious for different types of activity. There is a chance for rapid development of this field on rural areas of south-east Poland with abundant human resources. There is also a chance for increasing the demand for horses of domestic races with predispositions to be used for recreation purposes.

The aim of the carried out research was an attempt to determine interest in horse recreation in the Podkarpackie Voivodeship.

konnych. Zainteresowanie wypoczynkiem w siodle na terenie Polski rośnie także wśród turystów z zagranicy – niektóre rodzime przedsiębiorstwa nastawione są wyłącznie na klientów z Europy Zachodniej.

Z polskim krajobrazem nieodłącznie związane były konie. Ten symbol piękna i wolności wpisał się także w turystykę konną. W Polsce jeździectwo to sport z długimi tradycjami. Istnieje tu niezliczona liczba klubów i ośrodków jazdy konnej, z czego około 400 zrzeszonych jest w Polskim Związku Jeździeckim (www.pzj.pl). Również w licznych gospodarstwach agroturystycznych istnieje możliwość uprawiania jeździectwa. Ośrodki oferują zarówno przejażdżki rekreacyjne wierzchem, jak i organizację wczasów w siodle oraz obozów jeździeckich. Latem często można skorzystać z przejażdżki bryczką, a zimą – saniami.

Miłośnicy zwiedzania świata z końskiego grzbie tu również znajdują coś dla siebie. Wiele ośrodków organizuje jedno- i kilkudniowe rajdy konne, korzystając z wytyczonych specjalnie do tego celu szlaków konnych. Do najdłuższych, a zarazem najpiękniejszych, należą te prowadzące przez tereny górskie m.in. Transbeskidzki Szlak Konny oraz Transjurski Szlak Konny (600 i 250 km). Beskidy nadają się znakomicie do turystyki jeździeckiej. Dlatego aby turyście konnemu ułatwić przebycie najdłuższego w górach, bo liczącego aż 400 km szlaku, PTTK wytyczyło Transbeskidzki Szlak Konny wiodący od Brennej w Beskidzie Śląskim do leżącego na krańcu Bieszczad, na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego – Wołosatego.

W Polsce uprawianie turystyki konnej można bardzo łatwo połączyć ze zwiedzaniem zabytków architektury. Wiele z ośrodków jeździeckich oraz hodowli położonych jest w bliskim sąsiedztwie lub bezpośrednio na terenie pięknych, zabytkowych majątków dworskich i pałacowych m.in. stadniny w: Chlewiskach (400-letni Pałac Odrowążów), Walewicach (XVIII-wieczny Pałac Marii Walewskiej) oraz Kurozwękach.

Na szczególną uwagę zasługują stadniny znane na całym świecie z hodowli znakomitych wierzchowców np. w: Janowie Podlaskim (konie pełnej krwi arabskiej), Kętrzynie (konie zimnokrwiste), Gładyszowie (hucuły), Książu k/Wałbrzycha, Bogusławicach, Czerniejewie, Kozienicach, Racocie, Łącku czy Sierakowie.

Rolnictwo województwa podkarpackiego cechują rozdrobnienie gospodarstw ale jednocześnie wysokie walory środowiska. Znaczna część regionu objęta jest różnymi formami ochrony a ukształtowanie terenu jest korzystne dla uprawiania różnego typu aktywności. Przy znacznych zasobach ludzkich istnieje szansa na dynamiczny rozwój tej dziedziny na terenach wiejskich południowo-wschodniej Polski. Istnieje też szansa zwiększenia popytu na konie ras krajowych o predyspozycjach do użytkowania w rekreacji.

Celem podjętych badań była próba określenia zainteresowania rekreacją konną na terenie województwa podkarpackiego.

Material and methods

The analysis was conducted in the selected horse riding resorts and agrotouristic households, located in the Podkarpackie Voivodeship, as survey among consumers of resort's services. The survey was conducted in 2014. Selection of respondents for the research was random. The respondents constituted people who availed of horse riding resorts in the Podkarpackie Voivodeship. The questionnaire consisted of 21 close-ended and half-open-ended questions, of single and multiple choice answers. Replies from 120 respondents were received that allowed to divide the received material according to sex, age and place of residence. The questionnaire contained questions concerning the practised recreation: 'How often do you ride a horse? Who do you ride a horse mostly with? How do you assess your horsemanship skills? Do you have your own horse? Do you plan to purchase a horse in the future? What amount do you spent monthly for the horse riding? What sources do you use in order to get information concerning horse riding? Do you think there are sufficient resorts of this type in the Podkarpackie Voivodeship?'

The results were compiled statistically with the use of STATISTICA 9.0 package.

Results and a discussion

Dominant group which enjoys horse riding were women (90% of respondents), while residents of cities constituted the majority of the researched group (83% of respondents). Almost half of them enjoyed horse riding once or twice a week (table 1). Taking up this form of activity resulted in participation in organised groups under the supervision of an instructor. 63% of responders evaluated their abilities in this field as good and very good which enabled to ride in company of family members (3%) (graph 1). This form of recreation was mainly dictated by a fondness to this species of animals (over 90% of respondents). This is also indicated by the fact that 70% of respondents have never participated in horse competitions, haven't made any efforts to gain eligibility or horse rider badges (50%). Expenses associated with that form of spending free time are regarded as significant, as it was at least 500 PLN per month, while 17% of respondents declared higher expenses (table 1). Persons participating in horse riding have often taken up working in horse maintenance services (graph 2), which enabled to get additional hours of ridding. Place of residence of respondents probably was a reason of not owning a horse, however, respondents declared a purchase of a horse in the future (graph 3). The Podkarpackie Voivodeship has many attractive touristic areas that enabled to have contact with nature.

Material i metody

Analiza została przeprowadzona w wybranych ośrodkach jeździeckich i gospodarstwach agroturystycznych, zlokalizowanych na terenie województwa podkarpackiego, jako badanie ankietowe osób korzystających z oferty obiektów. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w 2014 roku. Dobór respondentów do badania był losowy. Respondentami były osoby, które korzystały z ośrodków jeździeckich na terenie województwa podkarpackiego. Kwestionariusz ankiety zawierał 21 pytań zamkniętych i półotwartych, jednokrotnego i wielokrotnego wyboru. Odpowiedzi uzyskano od 120 respondentów, co pozwoliło podzielić uzyskany materiał w zależności od płci, wieku i miejsca zamieszkania. Ankieta zawierała pytania dotyczące uprawianej rekreacji: „Jak często Pan/Pani jeździ na koniu? Z kim najczęściej jeździ Pan/i konno? Jak ocenia Pan/Pani swoje umiejętności jeździeckie? Czy posiada Pan/Pani własnego konia? Czy planuje Pan/Pani jego zakup w przyszłości? Jaką kwotę miesięcznie przeznaczają Pan/i na jazdę konną? Z jakich źródeł korzysta Pan/i, aby sięgnąć informacji dotyczących jeździectwa? Czy uważa Pan/i, że na terenie Podkarpacia jest dostatecznie dużo ośrodków tego typu?“

Wyniki opracowano statystycznie z wykorzystaniem pakietu STATISTICA 9.0.

Wyniki

Dominującą grupą korzystającą z jazdy konnej były kobiety (90% respondentów), natomiast większość badanej grupy stanowili mieszkańcy miast (83% respondentów). Blisko połowa korzystała z jazdy konnej 1 – 2 razy w tygodniu (tabela 1). Podejmowanie tej formy aktywności skutkowało faktem uczestnictwa w grupach zorganizowanych, z opieką instruktora. Swoje umiejętności jako dobre i bardzo dobre w tym zakresie oceniło 63% respondentów, co umożliwiała jazdę w towarzystwie członków rodziny (3%) (wykres 1). Ta forma rekreacji podyktowana była głównie zamiłowaniem do tego gatunku zwierząt (ponad 90% ankietowanych udzieliło takiej odpowiedzi). Wskazywał na to również fakt, iż 70% ankietowanych nigdy nie startowało w zawodach konnych, nie podejmowano również starań o zdobycie uprawnień czy odznak jeździeckich (50%). Wydatki związane z taką formą spędzania wolnego czasu należy uznać za znaczące, było to co najmniej 500zł w ciągu miesiąca, 17% respondentów deklarowało wyższe kwoty (tabela 1). Osoby uprawiające jazdę konną często podejmowały pracę przy obsłudze (wykres 2), uzyskując dodatkowe godziny jazdy. Miejsce zamieszkania respondentów przyczyniło się zapewne do faktu, iż nie posiadali oni własnego konia, deklarowali jednak planowanie jego zakupu w przyszłości (wykres 3). Podkarpacie posiada wiele atrakcyjnych turystycznie terenów, co umożliwiało kontakt z naturą.

Table 1. Respondents' activities in horse riding recreation (%)**Tabela 1.** Aktywność respondentów w rekreacji konnej (%)

Specifications/ Wyszczególnienie	Age/Wiek		Origins/Pochodzenie		
	Up to 25 years old/ Do roku 25	Over 25 years old/ Po roku 25	City/Miasto	Village/Wieś	
(%)					
How long have you been riding a horse ?/ Od jak dawna jeździ Pan/i konno?					
1-2	26,7	6,7	20,0	16,7	10,0
3-5	13,3	13,3	-	10,0	3,3
5-7	30,0	30,0	-	26,7	3,3
8-10	10,0	10,0	-	10,0	-
Over 10 years/ Powyżej 10 lat	20,0	6,7	13,3	20,0	-
How often do you ride a horse?/ Jak często jeździ Pan/i konno?					
Once or twice a week/ 1-2 razy w tygodniu	40,0	20,0	33,3	33,3	6,7
3-4 times a week/ 3-4 razy w tygodniu	20,0	16,7	3,3	16,6	3,3
Almost every day/ Prawie codziennie	6,7	6,7	-	6,7	-
1-3 times a month/ 1-3 razy w miesiącu	26,6	23,3	3,3	20,0	6,7
It is my passion, every day/ To moja pasja codziennie	6,7	-	6,7	6,7	-
How do you assess your horsemanship skills?/ Jak ocenia Pan/i swoje umiejętności jeździeckie?					
Very good/ Bardzo dobrze	13,3	6,7	6,7	13,3	-
Good/ Dobrze	50,0	40,0	10,0	36,8	13,3
Average / Przeciętnie	33,4	20,0	13,3	33,3	-
Weak/ Słabe	3,3	-	3,3	-	3,3
What amount do you spent monthly on horse riding? / Jaka kwotę miesięcznie przeznaczają Pan/i na jazdę konną?					
Less than 100 PLN/ Do 100 zł	33,3	23,5	10,0	26,7	6,7
From 101 to 300 PLN/ Od 101 do 300 zł	16,7	13,3	3,3	13,2	3,3
From 301 to 500 PLN/ Od 301 do 500 zł	33,3	20,0	13,3	26,7	6,7
From 501 to 1000 PLN/ Od 501 do 1000 zł	6,7	3,3	3,3	6,7	-
Over 1000 PLN/ Powyżej	10,0	6,7	3,3	10,0	-

Source: own elaboration.

Źródło: opracowanie własne.

Half of the respondents took up different jobs at resorts offering horse riding; it was work as a freewheeler (43%), an instructor (20%), a stableman (27%), a trainer (3%), an attendant (20%), a horse rider (7%). Primary source of knowledge concerning recreation and horse riding was Internet, press, family and friends. Only 37% of respondents pointed out to the need of building new resorts offering these services in the Podkarpackie Voivodeship.

Połowa ankietowanych podejmowała różne prace w ośrodkach oferujących jazdę konną, była to praca jako luzak (43%), instruktor (20%), stajenny (27%), trener (3%), opiekun (20%), objeżdżacz (7%). Głównym źródłem wiedzy dotyczącej rekreacji i jazdy konnej były internet, prasa, rodzina i znajomi. Tylko 37% respondentów wskazywało na potrzebę powstania większej liczby ośrodków oferujących te usługi na terenie województwa podkarpackiego.

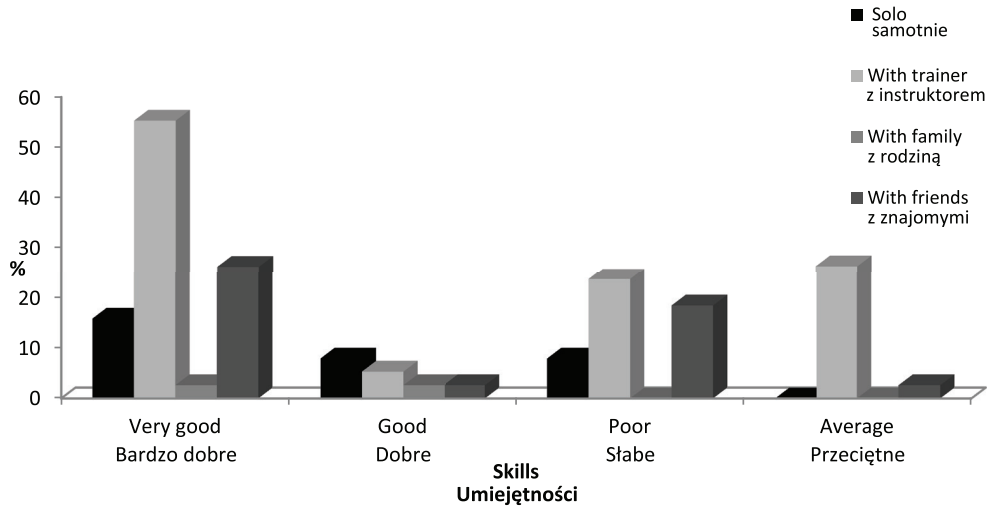

Figure 1. The type of recreational riding and level of respondents' horsemanship skills
Rysunek 1. Sposób realizowania rekreacji konnej a poziom umiejętności jeździeckich respondentów
 Source: own elaboration.
 Źródło: opracowanie własne.

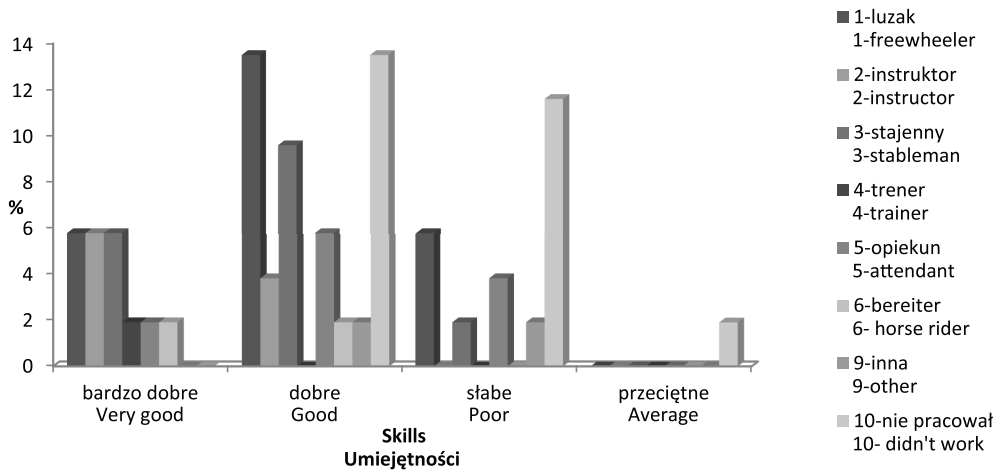

Figure 2. Working related to the equestrian environment and respondents skill's level
Rysunek 2. Podejmowanie pracy związanej z otoczeniem jeździeckim a poziom umiejętności respondentów
 Source: own elaboration.
 Źródło: opracowanie własne.

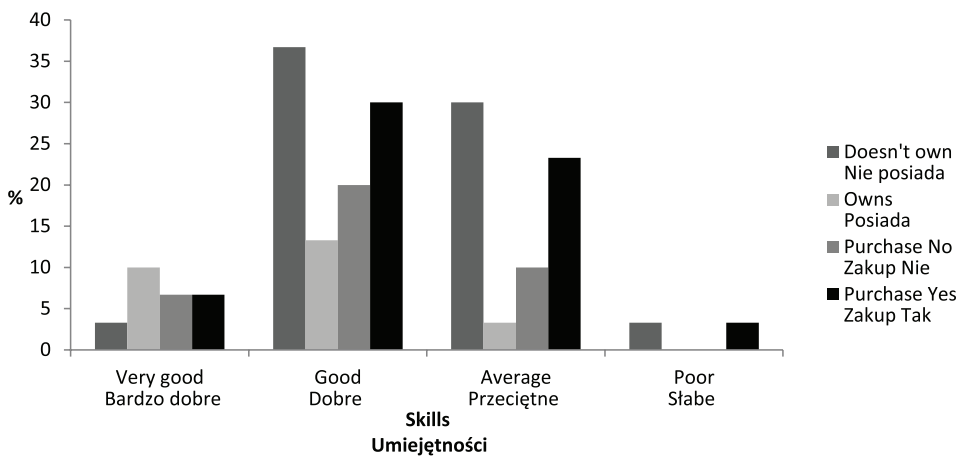

Figure 3. Owning horses and declaration of purchase and the level of riding skills of respondents
Rysunek 3. Posiadanie koni i deklaracja zakupu a poziom umiejętności jeździeckich respondentów
 Source: own elaboration.
 Źródło: opracowanie własne.

Conclusion

To sum up one may say that this form of recreation, as well as resting in agrotouristic households became very fashionable in the 90s. which was an effect of socio-political changes. Research conducted showed that persons with a higher level of education took up riding a horse at least once a week, simultaneously describing their skills as good and very good. As beneficial one should consider the fact that this activity was realised mainly under the supervision of an instructor, in spite of the declared level of training skills. It allows to keep high safety standards but also maintain the workplaces. In spite of incurred significant costs associated with horse riding (at least 500 PLN per month), the vast majority of respondents didn't own a horse, while simultaneously declaring a wish to purchase a horse in the future. This limitation can be associated with the fact that mainly the residents of cities used this form of activity. It seems that the market of horse recreation is gradually developing in south-eastern Poland, what is stimulated by the growing demand for services of this type. It should be emphasized that the right marketing angle has a significant meaning for the development of rural tourism as well as for raising its competitiveness (Cejvanovic et al. 2009). The development of tourism generates employment, bringing additional earnings to the farmers.

The horse recreation in Poland is chosen more and more frequently by tourists from the western Europe, becoming a basic source of income of some agrotouristic households and smaller firms which run horse riding services and horse riding tourism. Many horse studs and horse riding resorts organise horse races. While the direction of the forms of promotion seems quite obvious, the realization is somewhat problematic. The basic one is the lack of interest in promoting horse tourism on the country level and lack of an organization which would undertake this promotion on a large scale. Another threat which seems real, is a tendency to ignore research results on horse riding tourism or treating them selectively. Hill and Westbrook (1997) conducted an analysis of over 50 companies among which 20 conducted SWOT analyses. All the performed analyses showed large resemblances – they consisted of long lists of factors (an average of more than 40), were extensive, adding nothing apart from general descriptions which didn't mark the most important points or verify them. None of the companies which carry out the SWOT analysis used their results at the stage of compelling strategy. In such a context leading any discussion would seem aimless, however, examples of other countries show that reaching a compromise between the intense development of horse riding tourism and preserving the natural environment is possible. Analyses of prospects of development of horse riding tourism were led for example in: Great Britain (British Horse Industry Confederation 2005), Australia (Harden 1996, O'Brien and Wren 2003) and in Poland (Legienis 1997, Grzybowski 2005). To reach such a compromise, goodwill of all interested parties is necessary as well as existence of an organization which would

Wnioski

Reasumując można stwierdzić, że ta forma rekreacji, a także wypoczynek w gospodarstwach agroturystycznych, stał się bardzo modny w latach 90. XX w., co było efektem zmian społeczno-politycznych. Przeprowadzone badania wykazały, iż osoby z wyższym wykształceniem korzystały z jazdy konnej co najmniej raz w tygodniu, określając jednocześnie swoje umiejętności jako dobre i bardzo dobre. Za korzystny należy uznać fakt, iż aktywność ta realizowana była głównie pod opieką instruktora, mimo deklarowanego stopnia wyszkolenia. Pozwala to na zachowanie wysokich standardów bezpieczeństwa ale również utrzymanie miejsc pracy. Mimo ponoszonych znaczących kosztów związanych z uprawianiem jazdy konnej (co najmniej 500zł/miesiąc), zdecydowana większość respondentów nie posiadała własnego konia, deklarując jednocześnie chęć jego zakupu w przyszłości. Ograniczenie to mogło być związane z faktem, iż z tej formy aktywności korzystali głównie mieszkańcy miast. Wydaje się, iż rynek rekreacji konnej na terenie południowo-wschodniej Polski stopniowo rozwija się, czego stimulatorem jest wzrastające zapotrzebowanie na tego typu usługi. Należy podkreślić, iż ogromne znaczenie ma właściwe podejście marketingowe dla rozwoju wiejskiej turystyki a także podniesienia jej konkurencyjności (Cejvanovic i in. 2009). Rozwój turystyki generuje zatrudnienie, przynosząc rolnikom dodatkowe dochody.

Rekreacja konna w Polsce jest coraz częściej wybierana przez turystów z Europy Zachodniej, stając się podstawowym źródłem utrzymania niektórych gospodarstw agroturystycznych i małych firm prowadzących jazdy konne i turystykę jeździecką. Organizacją rajdów konnych zajmuje się wiele stadnin i ośrodków jeździeckich. O ile kierunek działań promocyjnych wydaje się dość oczywisty, ich realizacja nastrocza wielu problemów. Podstawowym jest brak zainteresowania promocją turystyki konnej na poziomie ogólnokrajowym oraz brak organizacji, która podjęłaby się tej promocji na dużą skalę. Kolejne zagrożenie, które wydaje się realne, to ignorowanie wyników badań nad turystyką jeździecką lub traktowanie ich wybiórczo. Hill i Westbrook (1997) przebadali ponad 50 firm, spośród których 20 przeprowadzało analizy SWOT. Wszystkie wykonane analizy wykazywały duże podobieństwa – składały się z długich list czynników (średnio ponad 40), cechowały się rozległymi, nic niewnoszącymi ogólnymi opisami, nie wskazywały na najważniejsze punkty ani na ich weryfikację. Żadna z firm zlecających analizy SWOT nie wykorzystała ich wyników na etapie opracowywania strategii. W takim kontekście podejmowanie jakiegokolwiek merytorycznej dyskusji wydawałoby się bezcelowe, jednak przykłady innych państw pokazują, że możliwe jest osiągnięcie kompromisu pomiędzy intensywnym rozwojem turystyki konnej a zachowaniem środowiska naturalnego. Analizy perspektyw rozwoju turystyki konnej prowadzone są m.in. w Wielkiej Brytanii (British Horse Industry Confederation 2005), Australii (Harden 1996, O'Brien i Wren 2003) i Polsce (Legienis 1997, Grzybowski 2005). Aby taki kompromis był możliwy, konieczna

undertake the promotion of horse riding in the field and mediation between the authorities and animators of horse riding tourism. Conducting further research, facilitating a debate on the problem, is also crucial.

jest dobra wola wszystkich zainteresowanych stron oraz organizacja, która podjęłaby się promocji jeździectwa w terenie oraz mediacji z władzami i animatorami turystyki konnej. Kluczowe jest także prowadzenie dalszych badań, ułatwiających merytoryczną debatę nad problemem.

References/ Literatura:

1. British Horse Industry Confederation. www.bhic.co.uk (dostęp: 15.01.2015).
2. Cejvanovic F, Duric A, Vujic T. (2009), *The competitiveness of tourism and rural tourism offer in Bosnia and Herzegovina through applicattion f the marketing approach*. 113th EAAE Seminar, Belgrad, Serbia, 9–11 December.
3. Chmiel K. (2008), *Turystyka konna szansą promocji Ściany Wschodniej*, W: M. Jalinik (red.), *Innowacje w rozwoju turystyki*. Politechnika Białostocka, Białystok, s. 87–93.
4. Chodkiewicz K., Drabek E. (2009), *Organizacja szlaków konnych i animacja rekreacji jeździeckiej jako elementy promocji Lasów Państwowych*. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej, nr 11 (4), s. 291–298.
5. Grzybowski M. (2005), *Szanse i perspektywy rozwoju turystyki jeździeckiej w Polsce*. Rocznik Naukowy Wyższej Szkoły Turystyki i Rekreacji w Warszawie, nr 3, s. 61–63.
6. Harden R. (1996), *A proposal for research into recreational horse riding in service reserves and wilderness areas*. Niepublikowany raport NSW NPWS, Hurtsville.
7. Hill T., Westbrook R. (1997), *SWOT analysis: It's time for a product recall*. Long Range Planning, 30 (1), p. 46–52.
8. Jezierski T., Jaworski Z., Górecka A., (2006), *Zachowanie się koni i jego wpływu na użytkowanie sportowe i rekreacyjne*. Przegląd Hodowlany, nr 9, s. 11–17.
9. Kurek A., Szmytke R. (2003), *Turystyka aktywna i specjalistyczna*, W: T. Burzyński, M. Łabaj (red.). *Turystyka i rekreacja oraz turystyka specjalistyczna*. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, s. 121–151.
10. Młynarczyk K. (2002), *Agroturystyka*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn.
11. Legienis H. (1997), *Jeździectwo – rozwojowa forma rekreacji i turystyki kwalifikowanej*. Rynek Turystyczny, s. 10–16.
12. Lisowska J. (2006), *Jazda konna jako atrakcyjna oferta turystyczna*, W: A. Dąbrowski, A. Rowiński (red.), *Strategia rozwoju turystyki w Polsce na lata 2007–2013. Założenia teoretyczne jako inspiracja dla praktyki*. AWF, Warszawa, s. 156–160.
13. O'Brien P., Wren L. (2003), *Horse Management Plan for the Alpine Area of Kosciuszko National Park*. NSW National Parks and Wildlife Service, Jindabyne.
14. Sammel A. (2010), *Zwierzęta jako składnik produktu turystycznego w województwie zachodniopomorskim*. Acta Sci. Pol., Zootechnica, nr 9(4), s. 215–224.
15. Wandachowicz P. (2010), *Turystyka w siodle – infrastruktura innowacyjnego i unikatowego produktu turystycznego*. Studia i Materiały CEPL w Rogowie, nr 24(1), s. 225–232.
16. Wolińska K., Łuczyńska M., Jaworski Z. (2012), *Analiza Zaburzeń behawioralnych u koni rekreacyjnych w wybranych ośrodkach jeździeckich województwa pomorskiego i warmińsko-mazurskiego*. Roczniki Naukowe PTZ, nr 8 (1), s. 73–81.
17. www.bdpn.pl, zakładka „Turystyka konna” (dostęp: 10.08.2014).
18. beskidzielony.pl (dostęp: 11.08.2014).
19. <http://www.lasy.com.pl> (dostęp: 15.08.2014).
20. www.wsiodle.lodzkie.pl (dostęp: 03.09.2014).